

ИНДИВИДУАЛНИТЕ ОЦЕНКИ НА КЛИЕНТСКИЯ РИСК - ОСНОВА ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ ИЗПИРАНЕТО НА ПАРИ И ФИНАНСИРАНЕТО НА ТЕРОРИЗМА

Недко Крумов¹, Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Резюме

Оценката на риска от изпиране на пари и финансиране на тероризма (ИП/ФТ) стои в основата на прилагането на адекватни мерки, основани на риска, за управление на негативните процеси, произтичащи от този вид престъпни деяния. Тази оценка обаче не е хомогенен процес и включва няколко пирамидално структурирани нива, а именно (от най-ниското към най-високото): Оценка на индивидуалния клиентски риск; Оценка на риска на задълженото лице по отношение използването на предоставяните от него продукти и услуги за целите на ИП/ФТ; Секторна оценка на риска; Национална оценка на риска; и в някои случаи, дори наднационална оценка на риска (пример: Европейският Съюз).

В този смисъл, настоящата статия се опитва да изследва ролята на оценката на индивидуалния клиентски риск като основа за измерването и разбирането на всички останали рискове по веригата. Още повече, че тази основа следва да бъде основен инструмент за измерване на ефектите от предприетите политики за превенция и противодействие на ИП/ФТ, както и да предоставя обратна връзка по отношение на стратегическото планиране в областта.

Друг прочит на основните заключения от настоящата статия е свързан с даването на отговор защо оценката на индивидуалния риск от ИП/ФТ има и практически позитиви за лицата, които за законово задължени да го извършват (лицата по чл. 4 от Закона за мерките срещу изпирането на пари (ЗМИП)).

Ключови думи: изпиране на пари; финансиране на тероризма; оценка на клиентския риск; риск-базиран подход.

¹ Недко Крумов е завършил „Публична администрация“ в СУ и е докторант към ФФ. Има 20 години професионален опит в областта на противодействието на изпирането на пари и финансирането на тероризма. Научните му интереси са в областта на анализа на риска, стратегическо планиране и развитие на политики в съответствие със стандартите на Financial Action Task Force и европейската регулаторна рамка. Публикува основно по въпросите на практическото прилагане на риска-базирания подход и изграждането на ефективни механизми за оценка и управление на риска.

ASSESSMENT OF INDIVIDUAL CLIENT RISK AS A BASIS FOR PREVENTING MONEY LAUNDERING AND TERRORIST FINANCING

Nedko Krumov², Sofia University St. "Kliment Ohridski"

Abstract

Assessing the risk of money laundering and financing terrorism (ML/TF) is the basis for implementing adequate risk-based measures to manage the negative processes arising from these types of criminal activities. However, this evaluation is not a homogeneous process and includes several pyramidal structured levels, namely (from the lowest to the highest): Assessment of individual client risk; Assessment of the risk of the obligated person regarding the use of the products and services provided by him for the purposes of ML/TF; Sectoral risk assessment; National risk assessment; In some cases, even a supranational risk assessment (for example, the European Union) is required.

In this sense, this article explores the role of individual customer risk assessment as a basis for measuring and understanding all other risks in the chain. Moreover, this basis should be the primary tool for measuring the effects of the policies undertaken to prevent and counter ML/TF and provide feedback regarding strategic planning in the field.

Another reading of the main conclusions of this article is related to answering why the assessment of the individual risk of ML/TF has practical positives for the persons who are legally obliged to carry it out (the persons under Article 4 of the Law on Measures against Money Laundering (LMML)).

Keywords: money laundering; terrorist financing; customer risk assessment; risk-based approach.

УВОД

Изпирането на пари и финансирането на тероризма (ИП/ФТ) са противоправни актове, които се свързват със сложни процеси по прикриване на произхода и/или предназначението на финансовите активи. В този смисъл, подходите за превенция и противодействие на ИП/ФТ на ниво политики основно се свързват с въвеждане на изисквания за прозрачност на собствеността и произхода на активите, както и оценка на риска как даден актив може да бъде използван за подобни цели. В настоящата статия ще се спрем подробно на един от тези компоненти, а именно как индивидуалните оценки на клиентския риск могат да служат като основа за оценката и разбирането на цялостните

² Nedko Krumov graduated in Public Administration from Sofia University "St. Kliment Ohridski" and is currently a PhD candidate at the Faculty of Philosophy. He has 20 years of professional experience in the field of anti-money laundering and counter-terrorist financing. His research interests focus on risk analysis, strategic planning, and policy development in accordance with the standards of the Financial Action Task Force and the European regulatory framework. His publications mainly address the practical implementation of the risk-based approach and the development of effective mechanisms for risk assessment and risk management.

рискове и следователно да послужат за въвеждане на ефективни политики за тяхното управление.

Въвеждането на изисквания за извършване на индивидуални оценки на клиентския риск във връзка с прилагане на мерките за превенция и противодействие на ИП/ФТ не е нов феномен. За пръв път подобно изискване се въвежда с изменението на препоръките³ на Групата за финансово действие (Financial Action Task Force, или FATF – тук ще използваме английската абrevиатура, тъй като е по-позната на експертите в областта) от 2012 г. и на методологията⁴ от 2013 г.

Препоръките на FATF са и основният международен стандарт в областта на превенцията и противодействието на ИП/ФТ. Това са общо 40 на брой препоръки, които въвеждат минимални изисквания за имплементиране на различни правила и процедури, от криминализиране на ИП/ФТ като престъпни деяния, до изисквания към задължените лица за познаване на клиентите и прозрачност на действителната собственост на юридически лица и други правни образувания. FATF обаче не спира само и единствено с въвеждане на изисквания за техническо съответствие с тези стандарти, а измерва и ефективността при прилагането им в различните държави.

Препоръка 1, критерий 10 на FATF въвежда изискване към финансовите институции (FI) и другите нефинансови бизнеси и професии (DNFBPs) да предприемат подходящи стъпки за идентифициране, оценка и разбиране на собствените ИП/ФТ рискове (по отношение на техните клиенти, държави или географски зони, продукти, услуги, трансакции и механизмите за доставка). Важно уточнение е, че естеството и обхватът на този вид оценки на ИП/ФТ рисковете трябва да бъдат съобразени с естеството и размерите на търговката дейност на лицата, които ги извършват. С други думи, водещ принцип е, че оценките на риска следва да се съобразяват с размера и естеството на работа на институцията, която ги извършва. Така например дадена банка или друга финансова институция следва да извършва много по-задълбочени оценки на риска от ИП/ФТ от един нотариус или счетоводител. От своя страна една банка с висок пазарен дял и капитализация следва да извършва много по-задълбочени и комплексни оценки от друга банка с по-нисък пазарен дял и капитализация. Към тези различни подходи обаче ще се върнем по-нататък в настоящата статия.

Критерий 10 на препоръка 1 продължава със следващите изисквания, а именно, че FI/DNFBPs трябва да:

- (а) документират извършените оценки на риска;
- (б) вземат под внимание всички относими рискови фактори преди определяне на крайното ниво на риск и подходящото ниво и вид мерки за управлението на риска;
- (в) поддържат оценките на риска актуални; и

³ <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfrecommendations/Fatf-recommendations.html>

⁴ <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Mutualevaluations/Fatf-methodology.html>

(г) въведат подходящи механизми за предоставяне на информация за оценените рискове на компетентните органи.

В допълнение, Критерий 11 на препоръка 1 въвежда изисквания към FI/DNFBPs за имплементиране на политики, практики и процедури, които да са одобрени от висшия мениджмънт и да позволяват управлението и адресирането на идентифицираните рискове. Всички тези изисквания на международните стандарти на FATF, както и на директивите на ЕС и по-специално Директива (ЕС) 2015/849 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 година за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма, за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 2005/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и на Директива 2006/70/ЕО на Комисията⁵, са имплементирани и в българското законодателство. Това е извършено основно в Закона за мерките срещу изпирането на пари (ЗМИП) и Правилника за неговото прилагане (ППЗМИП).

ЗАЩО ЕФЕКТИВНОТО ИЗМЕРВАНЕ И РАЗБИРАНЕ НА ИНДИВИДУАЛНИЯ КЛИЕНТСКИ РИСК Е ОСНОВОПОЛАГАЩО ЗА ПО-НАТАТЪШНОТО УПРАВЛЕНИЕ НА ВСИЧКИ РИСКОВЕ ОТ ИП/ФТ?

Основателен е въпросът дали имплементирането на горепосочените изисквания в ЗМИП и ППЗМИП е извършено пълно и ефективно. Целта на настоящата статия не е да даде такава оценка. Същата е изготвена и приета от Комитета МОНИВАЛ (MONEYVAL) към Съвета на Европа през май 2022 г. Именно негативните резултати отчетени в този доклад на МОНИВАЛ са основна причина през октомври 2023 г. България да бъде включена в т.нар. „сив списък“⁶ на FATF с държави, които имат сериозни пропуски при прилагането на мерките за превенция и противодействие на ИП/ФТ. Това включване следва да има сериозни репутационни, икономически и политически последици за държавата, които обаче няма да бъдат разглеждани в настоящата статия. Важно е да се отбележи обаче, че с цел изваждане на България от този списък, страната следва да адресира редица мерки, специално посочени в action plan, одобрен от FATF, което за пореден път означава реактивно прилагане на политики в областта, а не тяхното имплементиране на база индивидуален, държавен и проактивен стратегически подход. Тук е редно да разгледаме двата различни подхода при приемане и въвеждане на политики в областта на превенцията и противодействието на ИП/ФТ. Условно ще ги определим като:

1. Реактивен – основан на външни фактори като доклади, директиви, action plans и т.н. Всички тези фактори са външни за държавата и тя има малко или никакви механизми да влияе на тяхното приемане или съдържание;

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015L0849&from=EN>

⁶ Financial Action Task Force (FATF) (2026) Bulgaria. Available at: <https://www.fatf-gafi.org/en/countries/detail/Bulgaria.html> (Accessed: 14 May 2026).

2. Стратегически – подход основан на стратегия/и приети от държавата на база вътрешни икономически и/или политически фактори, които да определят как държавата желае да управлява измерените рискове и като цяло да определи насоките за развитие на политиките в тази област. Стратегическите подходи следва изконно да отразяват вътрешните разбирания за това как дългосрочно да се развиват политиките в дадена сфера, как да достигнем едно бъдещо и желано ниво на съответствие с някакви стандарти или обществени отношения. Последното съвсем не означава затваряне и неприемане на външни препоръки или указания, а означава тяхното подчиняване на по-висшата стратегическа цел, така че те да работят за нея, а не срещу нея.

Разбира се, като част от глобалните усилия за борба с ИП/ФТ, България не може да остане изолирана и да прилага мерки само на база собствени виждания, а в своите стратегически подходи следва да взема под внимание и относимите международни изисквания, но тук по-скоро е въпрос на оценка кой от двата подхода е водещ.

Определено оценката на риска от ИП/ФТ е в основата на всеки стратегически подход, в т.ч. и индивидуалните оценки на клиентския риск.

За целите на настоящата публикация ще се фокусираме върху практическите ползи от извършването на такива клиентски оценки на риска от ИП/ФТ.

Но нека преди това се върнем за кратко на Закона за мерките срещу изпирането на пари (ЗМИП). В чл.3, ал. 4 от този закон се казва, че една от *мерките за превенция на използването на финансовата система за целите на изпирането на пари* е оценка на риска от изпиране на пари и финансиране на тероризма. Учудващо е, защо оценката на риска от ИП/ФТ е счетена от законодателя за мярка по превенция само и единствено от изпирането на пари, но не и от финансирането на тероризма. В доказателство, аналогичен текст липсва изцяло в Закона за мерките срещу финансирането на тероризма (ЗМФТ), което може да се счита за фундаментален пропуск в българското законодателство. Следователно, оценката на риска от ИП/ФТ не е предвидено да бъде мярка за превенция на използването на финансовата система за целите на финансирането на тероризма. В чл. 95 от ЗМИП е частично въведено подобно условие по отношение на Националната оценка на риска (НОР), което обаче не адресира несъответствието в чл. 3 от ЗМИП.

По същество, чл. 98, ал. 1 от ЗМИП въвежда изискване към лицата по чл. 4 (задължените лица, които най-общо покриват определението, дадено от FATF за FI/DNFBPs) да установят, разберат и оценят рисковете от изпиране на пари и финансиране на тероризма, като изготвят собствени оценки на риска, отчитайки съответните рискови фактори, включително тези, които се отнасят до клиентите, държавите или географските зони, предлаганите продукти и услуги, извършваните операции и сделки или механизмите за доставка.

В допълнение, чл. 98, ал. 9 от ЗМИП въвежда изискване, че въз основа на изготвените оценки на риска лицата по чл. 4 от ЗМИП определят рисковия профил на клиента и на

деловото взаимоотношение с него и прилагат мерките по този закон в съответствие с определения рисков профил (на клиента)

Фигура 1. Структура на оценките на риска от ИП/ТФ

От така изведените нормативни изисквания трябва да посочим няколко важни елемента, а именно, че лицата по чл. 4 от ЗМИП (задължените лица) трябва да могат да идентифицират, впоследствие измерят и на база на това да разберат рисковете от ИП/ФТ, които биха възникнали при влизането в клиентски отношения с физически лица, юридически лица или други правни образувания. Тук е много важно да посочим, че измерването на рисковете не е самоцел или отделен елемент, а по-скоро съвкупност от действия, които са взаимосвързани. В крайна сметка измерването на рисковете следва да доведе до ментален елемент на тяхното осъзнаване и разбиране, което естествено да премине и в тяхното управление.

Какви обаче са ползите за лицата по чл. 4 от ЗМИП и защо те следва да отделят ресурси, за да идентифицират, оценят и разберат рисковете от ИП/ФТ?

За да отговорим на този въпрос, следва да се върнем назад и да оценим еволюцията на стандартите на FATF. Самата организация е създадена през 1989 г. в Париж от държавите от Г-7. По-малко от година по-късно, през април 1990 г. е подготвен доклад с четиридесет препоръки, които е следвало да предоставят цялостен план за действия, необходими за противодействието на изпирането на пари. През 2001 г. са изработени и първите стандарти за противодействие на изпирането на пари, а през 2003 г. са приети и още девет специални препоръки за борба с финансирането на тероризма. До ревизията на тези стандарти през 2012 г. всички изисквания са били унифицирани и идентични по тяхната тежест и интензитет на прилагане за всички задължени лица (reporting entities), неправителствени организации, компетентни държавни органи и други лица, които попадат в обхвата на

стандартите на FATF. Това означава, че на практика една голяма банка ще следва да прилага списък от мерки за превенция на ИП/ФТ, които да бъдат идентични с тези, прилагани от по-малка банка или друга финансова институция. Същото важи и за всички видове клиенти, независимо дали са физически или юридически лица, местни или чуждестранни, независимо от вида и обхвата на предоставяните им услуги и т.н.

Много скоро държавите-членки на FATF, както и останалата международна общност, осъзнават, че не всички услуги, категории задължени лица или техни клиенти са еднакви и представляват еднакъв риск от ИП/ФТ. Рисковете са различни на наднационално/регионално, национално, секторно, индивидуално и клиентско равнища. В този смисъл, прилагането на идентични по интензитет и обем мерки за превенция и противодействие на ИП/ФТ е просто загуба на ресурс и липса на ефективност. Всички участници, които са задължени да прилагат мерките за превенция и противодействие на ИП/ФТ, работят в условия на ограничени ресурси. Ето защо, първата и основна цел е фокусиране на ресурсите според нивото на нуждите.

Ако приемем, че наднационалната/регионална, национална, секторна и индивидуална (това е оценка на рисковете от използване дейността на самото задължено за целите на ИП/ФТ, т.е. например кои от предоставяните услуги са по-високо рискови, защото могат да доведат до анонимност на ползвателите на услугата, или кои от групите клиенти са по-високо рискови, защото са граждани или са регистрирани в държави с по-висок риск и т.н.) оценки на риска са обосновани и необходими, възниква въпросът дали влизането в най-ниското ниво, а именно измерването на клиентския риск за всеки клиент, е такова? Именно тук говорим за стотици-хиляди клиенти на лицата по чл. 4 от ЗМИП. Няма ли това да коства твърде много ресурси само по себе си, несъизмерими с ползите от това измерване и последващо управление на тези клиентски рискове?

Преди да бъде даден отговор по същество, следва да бъде обяснено, че клиентският риск е фундаментално различен от другите, изброени по-горе. Основната разлика е, че той следва да бъде изготвян за всеки един клиент поотделно и ако другите боравят с някакъв определен вид обобщени данни, то клиентският риск е конкретен и специфициран за всеки отделен клиент. Например, в дадена банка всеки един клиент трябва да бъде разгледан и оценен поотделно. Първото, което прави впечатление, е огромният брой на тези индивидуални оценки и масивите от данни, които ще бъдат създадени, обработвани и съхранявани. По-долу ще бъде обърнато внимание на тези обеми от информация и защо на практика това не би трябвало да създава големи затруднения.

ЗАЩО ОЦЕНКАТА НА ИНДИВИДУАЛНИЯ КЛИЕНТСКИ РИСК ОТ ИП/ФТ Е ВАЖЕН ЗА ЗАДЪЛЖЕНИТЕ ЛИЦА (ПО ЧЛ. 4) ПО ЗМИП?

Сега обаче да се върнем на въпроса. За да отговорим на него, трябва да разгледаме едно изследване⁷ на UN Office on Drugs and Crime (UNODC), според което между 3-5% от глобалния БВП, или между 800 млн. и 2 трлн. долара са обект на изпиране всяка година. Това определено е сериозна сума, при все усилията на международната общност за предотвратяване на това явление, което означава, че този вид престъпно деяние нанася огромни щети на държавните бюджети на страните. Средства, които иначе биха се използвали за образование, здравеопазване и други социални услуги. Някои от престъпленията (трафик на наркотици и хора, корупция, трафик на оръжие и др.), които са най-доходоносни и водят след себе си до най-сериозни опити за изпиране на пари, са и такива, които нанасят най-много щети на обществото. Защо обаче всичко това е от значение за задължените лица? Това е така, защото тяхната успешна търговска дейност зависи от възможността на държавите да им предоставят честни и ефективни услуги - както на тях и така и на техните клиенти и служители.

От друга страна, от икономическа гледна точка, едно от най-важните изисквания за развитието на успешен бизнес е наличието на високо ниво на интегритет в самите FI/DNFBPs. Всички добросъвестни клиенти искат да влизат в бизнес отношения само с партньори с прозрачна структура, които спазват съществуващите правила и норми. В тази връзка, малцина клиенти биха искали да вложат средствата си в банка, за която е известно, че поддържа отношения с лица, уличени в корупция, наркотрафик или трафик на хора например.

Наличието на определена информация обаче не стига. И до сега лицата по чл. 4 от ЗМИП са били задължени да събират големи обеми от информация за своите клиенти. Ако тази голяма по обем информация обаче не бъде използвана рационално, то нейното събиране би било безсмислено. Като първа стъпка за правилното използване на информацията и другия инструментариум, с който разполагат лицата по чл. 4 от ЗМИП, е именно оценката и разбирането на риска. И тук обаче следва да се подходи в правилната последователност, а именно лицата по чл. 4 от ЗМИП следва първо да оценят кои от предлаганите продукти и услуги са по-уязвими от това да бъдат използвани за целите на ИП/ФТ, както и още няколко други по-общи рискови модела, и едва тогава да започнат ефективно да оценяват и рисковете по отношение на техните клиенти и клиентски взаимоотношения.

С развитието на новите технологии, оценките на риска могат да бъдат сериозно подпомогнати от различни софтуерни решения за събиране, систематизиране, обработка, оценка и съхраняване на данни. Това обаче съвсем не означава, че разбирането на тези рискове може да стане само по този начин. Както беше посочено по-горе, разбирането е ментален процес, който не може да подлежи на автоматизация. Ето защо самото измерване

⁷ United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) (n.d.) Money laundering overview. Available at: <https://www.unodc.org/unodc/en/money-laundering/overview.html> (Accessed: 14 May 2026).

на рисковете може да се извърши или подпомогне от информационните технологии, но лицата по чл. 4 от ЗМИП следва да могат да разберат защо рисковете са точно такива, каквито са измерени. Именно по-този начин те ще могат да приложат и реципрочни мерки за управление. В този смисъл, ЗМИП е сравнително „благосклонен“ към задължените лица, като определя в много голяма степен какви мерки за комплексна проверка следва да бъдат приложени при различните нива на риск. Отворен остава единствено случаят на висок риск, където могат да бъдат приложени и други подходящи мерки.

Именно чрез тези способности, задължените лица могат да фокусират използването на ограничените си ресурси, да бъдат по-ефективни при превенцията на ИП/ФТ и в крайна сметка да запазят своя интегритет и да гарантират на своите клиенти прозрачност.

Има ли обаче негативи за лицата по чл. 4 от ЗМИП?

Лаконично, не. Разбира се, всяко едно от тези лица трябва да вложи допълнителни ресурси за измерване и управление на рисковете, но влагането на ресурси е единствената възможност за генериране на ползи. В българското публично пространство отдавна битува схващането, че ако един субект прилага дадена мярка, а друг не, то този, който я прилага е в губеща позиция и, едва ли не, всички клиенти ще отидат при другия. Това е, защото клиентите ще спестят време, а и допълнителната услуга, която им се предоставя (в случая това е по-скоро осезаема услуга по превенция на ИП/ФТ) ще бъде калкулирана в цената на единия субект, но не и в тази на неговия конкурент.

Тук отново следва да се подчертае, че наличието на интегритет е печеливша стратегия в дългосрочен план. Например в случая с т.нар. „Panama Papers“ и Мосак Фонсека. Става въпрос за панамска юридическа кантора, която стои в основата на скандал за подпомогне на множество физически лица със съмнителни доходи да прикрият техния произход чрез инкорпориране на юридически лица и други правни образувания с непрозрачна структура. Това беше извършено чрез предоставянето на различни услуги, включително и откриване на т.нар. shell companies (фиктивни компании). Тази юридическа кантора вече не съществува (беше ликвидирана), а самото ѝ споменаване или възможността за свързването им с нея води до изключително високи репутационни рискове.

Подобни примери вече има много в световната практика. Един от тях беше свързан с швейцарската Credit Suisse. Само можем да спекулираме, дали този скандал е причинен от преднамерено неизпълнение на добрите практики и законовите задължения за превенция на ИП/ФТ. Това, което със сигурност може да кажем, е, че дори и да е извършван качествен анализ на клиентския риск, то той не е бил съвестно използван за управление на идентифицираните рискове.

КАК РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ИНДИВИДУАЛНИТЕ ОЦЕНКИ НА КЛИЕНТСКИЯ РИСК ПОДПОМАГАТ СТРАТЕГИЧЕСКИТЕ ПОДХОДИ ПРИ ВЪВЕЖДАНЕ НА ПОЛИТИКИ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ И ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ИП/ФТ?

Прилагането на стратегически подходи следва да бъде основано на съответните статистически данни и познаване на средата, в която се въвеждат политиките. Именно тук е една от най-високите добавени стойности от индивидуалните оценки на клиентския риск от ИП/ФТ. Те не само позволяват събирането на статистически данни за най-ефективните мерки по управление на ИП/ФТ рисковете, но и спомагат за повишаване на нивото на разбиране на тези рискове от страна на задължените лица по чл. 4 от ЗМИП и на компетентните държавни органи.

Как точно обаче става това? Както беше посочено по-горе, ЗМИП и Правилника за неговото прилагане (ППЗМИП) дават насоки за мерките, които трябва да бъдат предприемани за управление на рисковете по отношение на индивидуалните клиенти. Не всички мерки обаче се прилагат за всеки клиент, като тяхното групиране зависи от множество фактори като вида дейност на задълженото лице, естеството и интензитета на риска и други. Това означава, че задълженото лице по чл. 4 от ЗМИП следва да извършва индивидуална преценка във всеки отделен случай. Така се събират данни за ефекта от тези мерки, увеличава се нивото на осведоменост на задълженото лице и се прилага приоритизация на мерките. Това естествено следва да се комуникира с компетентните държавни органи чрез индивидуални срещи, посредством секторните и националната оценка на риска от ИП/ФТ и чрез други форми на взаимодействие.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ. КАКВО СЛЕДВА ОТТУК НАТАТЪК?

Възможните сценарии са няколко, като следващите стъпки трябва да бъдат насочени към правилното приоритизиране на мерките за управление на рисковете. Даден риск може да бъде управляван чрез различни по естество, интензитет и обхват мерки. Следва да могат да бъдат изградени количествени математически модели за избор на различните възможности за управление на даден риск, като под внимание бъдат взети и очакваните резултати (кога и какви). Това, разбира се, е сложен процес, който изисква както познания, така и усилия от страна на задължените лица и компетентните държавни органи. Измерването на остатъчните рискове (т.е. стойността на риска след неговото първоначално измерване и управление) е много важен компонент в този смисъл.

Все повече е ясно, че компетентните държавни органи, задължените лица и заинтересовани граждански организации следва да бъдат в постоянен диалог, за да може да се постигне висока степен на ефективност и да се запази интегритета на финансовата система на страната.

Новите технологии са както в помощ, така представляват и предизвикателство за всички засти в превенцията и противодействието на ИП/ФТ. Например DiFi⁸, NFTs, deep fake и много други тепърва ще бъдат нерегламентирано използвани за такива цели. Тяхното влияние следва да бъде разбрано, оценено и управлявано от страна на задължените лица по чл. 4 от ЗМИП, включително и чрез оценка на клиентския риск от ИП/ФТ, т.е. тепърва се очаква развитие в тази посока, което следва да бъде използвано от компетентните институции за формиране/изменение на стратегически подходи при въвеждането на политики.

Резултатите от управлението на клиентските рискове следва да носи основна информация както на задължените лица по чл. 4 от ЗМИП, така и на компетентните органи за ефективността на прилаганите мерки за управление и политики за превенция и противодействие на ИП/ФТ. Именно тази обратна връзка би следвало да е част от стратегическите подходи при въвеждането на нови политики или изменението на вече съществуващи такива. Така информацията следва да бъде получавана естествено от нейния източник, а не (основно) от доклади на международни институции или директиви на ЕС.

БИБЛИОГРАФИЯ

Директива (ЕС) 2015/849 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 година за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма, за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 2005/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и на Директива 2006/70/ЕО на Комисията [Direktiva (ES) 2015/849 na Evropeyskia parlament i na Saveta ot 20 may 2015 godina za predotvratyavane izpolzvaneto na finansovata sistema za tselite na izpiraneto na pari i finansiraneto na terorizma, za izmenenie na Reglament (ES) № 648/2012 na Evropeyskia parlament i na Saveta i za otmyana na Direktiva 2005/60/EO na Evropeyskia parlament i na Saveta i na Direktiva 2006/70/EO na Komisiyata].

Financial Action Task Force (FATF) (2025) The FATF Recommendations. Available at: <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfrecommendations/Fatf-recommendations.html> (Accessed: 14 May 2026).

Financial Action Task Force (FATF) (2022) FATF methodology. Available at: <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Mutualevaluations/Fatf-methodology.html> (Accessed: 14 May 2026).

Financial Action Task Force (FATF) (2026) Bulgaria. Available at: <https://www.fatf-gafi.org/en/countries/detail/Bulgaria.html> (Accessed: 14 May 2026).

⁸ Sharma, R. (2026) Understanding decentralized finance (DeFi): Basics and functionality. Investopedia. Available at: <https://www.investopedia.com/decentralized-finance-defi-5113835> (Accessed: 14 May 2026).

Sharma, R. (2026) Understanding decentralized finance (DeFi): Basics and functionality. Investopedia. Available at: <https://www.investopedia.com/decentralized-finance-defi-5113835> (Accessed: 14 May 2026).

United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) (n.d.) Money laundering overview. Available at: <https://www.unodc.org/unodc/en/money-laundering/overview.html> (Accessed: 14 May 2026).